

Sygn.akt III AUa 380/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Teresa Suchcicka

Bożena Szponar – Jarocka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie 24 czerwca 2020 r. w B.

sprawy z odwołania (...) Spółka z o.o Spółka Komandytowa

przy udziale zainteresowanych: K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1), M. T. (1), (...) Sp. z o.o.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie płatnika składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z 25 kwietnia 2019 r. sygn. akt IV U 934/18

I. oddala apelację,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz (...) spółka z o.o. Spółka Komandytowa 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Teresa Suchcicka A. B. S. – J.

Sygn. akt III AUa 380/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzjami z dnia 23 maja 2018r. stwierdził łączne oskładkowanie przychodu z umów zleceń zawartych z (...) sp. z o. o. przez zainteresowanych K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1), M. T. (1) w okresach tam wskazanych z przychodami z umów o pracę zawartych przez wymienionych ze swoim pracodawcą (...) spółka jawna (obecnie (...) Spółka z o.o. Spółka Komandytowa). W uzasadnieniu wskazano, iż pracownicy (...) zawarli umowy zlecenia ze spółką (...) na wykonywanie po godzinach pracy lub w dni wolne prac na rzecz tej ostatniej. Zdaniem organu rentowego z uwagi na fakt, iż wynagrodzenia z umów zleceń był refinansowane przez pracodawcę spółkę (...), nadzór nad wykonywaniem umów zleceń sprawowały osoby zatrudnione w spółce (...)

oraz obie spółki są powiązane kapitałowo i osobowo, należy uznać, iż zainteresowani w rzeczywistości świadczyli pracę „na rzecz” swojego pracodawcy (spółki (...)), co w konsekwencji uzasadnia zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli łączne oskładkowanie wynagrodzeń z umów o pracę i umów zleceń.

W odwołaniu od powyższych decyzji skarżący (...) spółka jawna (obecnie (...) Spółka z o.o. Spółka Komandytowa) wnieśli o jej zmianę i ustalenie, iż nie jest ona płatnikiem składek z tytułu umów zleceń zawartych przez zainteresowanych ze spółka (...) sp. z o.o. W uzasadnieniu wskazali, iż pracownicy spółki (...) (będąc zatrudnieni w marketach budowlanych) po godzinach pracy w krótkich okresach czasu (kilkudniowych) świadczyli pracę na rzecz spółki (...) związaną z końcowym okresem realizacji inwestycji w postaci budowy i sprzedaży osiedla wielorodzinnego (...) na ul. 3 maja 2 w N.. Zainteresowani w ramach umów zleceń sprząтали klatki schodowe, parkingi, przewozili elementy ogrodzeniowe, konserwowali drzwi garażowe itp. Wynagrodzenia z umów zleceń były wypłacane ze środków D. i nie były one refinansowane przez spółkę (...). Skoro prace wykonywane przez zainteresowanych były wykonywane wyłącznie „na rzecz” zainteresowanej D. nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie regulacja art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko wskazane w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 25 kwietnia 2019r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, iż ustalił, że podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe wypadkowe i zdrowotne oraz wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych: K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1), M. T. (1) nie stanowią wynagrodzenia uzyskane przez wymienionych z tytułów umów zleceń zawartych z (...) Sp. z o.o. w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz (...) Spółka z o.o. Spółka Komandytowa kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd ten ustalił, że zainteresowani K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1) i M. T. (1) są (byli) zatrudnieni w spółce (...) spółka jawna (obecnie (...) Spółka z o.o. Spółka Komandytowa) zwana dalej (...), na umowę o pracę w markecie budowlanym (...) w N. i D. głównie w charakterze sprzedawców, ale też jako magazynierzy (K. Ś., P. P., M. D.), kierowcy (M. T., A. M., K. K.), projektant aranżacji wnętrz – łazienek (M. K., M. H.) oraz dyrektor marketu (M. S.).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że D. spółka z o.o. zwana dalej D. prowadziła inwestycje w postaci budowy i sprzedaży osiedla wielorodzinnego na ul. 3 maja 2 w N. (osiedle (...)). W tym celu w od połowy do końca roku 2016r. na krótkie okresy (kilkudniowe) zawierała umowy zleceń z zainteresowanymi na prace związane z tą inwestycją: prace porządkowe klatek i parkingów, transportu elementów ogrodzeniowych, konserwacji bram wjazdowych, drzwi garażowych, sporządzanie ogłoszeń o sprzedaży garaży itp. Spółka ta w toku działalności poszerzyła swoją działalność (po zakończeniu inwestycji budowlanej) o sprzedaż materiałów budowlanych. W tym celu D. zawarła z M. S. (dyrektorem (...) spółki (...)) umowę zleceń w przedmiocie wyceny 3 dachów dla klienta firmy (...) oraz z M. T. na konserwację regałów należących do firmy (...). Wynagrodzenia z umów zleceń pochodziły wyłącznie ze środków D. i stanowiły jej koszty. Nie były one refinansowane przez spółkę (...). Praca wykonywana w oparciu o umowę zleceń nie wchodziła w zakres prac wykonywanych przez zainteresowanych na rzecz spółki (...). Była ona rodzajowo odmienna.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego (umowy zleceń, o dzieło) przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W tym ostatnim przypadku, to w istocie pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej

przez pracownika - zleceniobiorcę/wykonawcę dzieła, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostaje pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzysta z jego majątku. Celem takiej regulacji było, po pierwsze - ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie - ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (por. uchwałę z dnia 2 września 2009r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki: z dnia 11 maja 2012r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z dnia 14 stycznia 2010r., I UK 252/09, z dnia 2 lutego 2010r., I UK 259/09 oraz z dnia 18 października 2011r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266).

W ocenie Sądu I instancji „praca wykonywana na rzecz pracodawcy” to praca, której rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi prawnej łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj wykonywanych czynności przez pracownika wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od tożsamości rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią, wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią ze środków pozyskanych od pracodawcy na podstawie umowy łączącej pracodawcę z osobą trzecią. Z punktu widzenia przepływów finansowych, to pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie określonego zadania, stanowiącego przedmiot swojej własnej działalności, a osoba trzecia, wywiązując się z przyjętego zobowiązania, zatrudnia pracowników pracodawcy. Wszystko to zaś ma na celu obniżenie kosztów zatrudnienia przez zastąpienie „oskładkowanego” wynagrodzenia za pracę „nieoskładkowanym” wynagrodzeniem za wykonanie dzieła lub za wykonanie usług.

Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie sytuacja taka nie ma miejsca, gdyż nie ujawniono w toku postępowania jakiegokolwiek umowy pomiędzy osobą trzecią (D.) a pracodawcą ((...)), w ramach której ten pierwszy podmiot miałby wykonywać usługi na rzecz pracodawcy ((...)) i otrzymywać z tego tytułu jakiegokolwiek środki finansowe. Po drugie zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż zlecone w ramach umów zleceń prace zainteresowanym były zadaniami własnymi spółki (...) związanymi głównie z prowadzoną przez nią inwestycją w postaci budowy i sprzedaży mieszkań na osiedli (...) w N. oraz sporadycznie z prowadzoną przez tą spółkę uboczną działalnością związaną ze sprzedażą materiałów budowlanych dla swoich klientów (wycena dachów przez M. S. i konserwacja regałów przez M. T.). Po trzecie z tej perspektywy zrozumiałym się staje, to iż pracownicy spółki (...) na rzecz spółki (...) wykonywali rodzajowo całkowicie odmienne prace niż na rzecz swojego pracodawcy, gdyż w głównym zrębie działalność spółek była całkowicie odmienna (D. – prowadzenie inwestycji budowlanej, (...) – marketowa sprzedaż materiałów budowlanych). W ocenie Sądu w tej sytuacji jasnym staje się, iż spółka (...) nie mogła zlecać spółce (...) wykonywania usług „na swoją rzecz” skoro przedmiot działalności tych podmiotów co do zasady się nie pokrywał. Po czwarte bez znaczenia dla zastosowania spornej regulacji - art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych – pozostaje uwypuklana przez organ rentowy kwestia powiązań kapitałowo – osobowych obu spółek, która w obrocie prawnym co do zasady nie jest zjawiskiem nagannym

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c. biorąc pod uwagę, iż sprawa dotyczyła połączonych spraw o zbliżonym stanie faktycznym i tożsamej podstawie prawnej, co uzasadniało zmniejszenie wynagrodzenia pełnomocnika skarżącego.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Skarżący zarzucał naruszenie prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 2a i 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t.: Dz.U. z 2019r., poz. 300) i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań od zaskarżonych decyzji z dnia 23 maja 2018r., bądź o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej spółki kosztów procesu za II instancję, według norm przepisanych, o ile nie zostanie złożony spis kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, w granicach swobodnej oceny dowodów, o której stanowi art. 233 § 1 k.p.c. i wyprowadził z nich należyte uzasadnione wnioski, jak również nie naruszył norm prawa materialnego. Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, w konsekwencji czego nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania.

Organ rentowy zarzucił w apelacji Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Naruszenia tego przepisu upatrywał w tym, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie dawał podstawy do stwierdzenia, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych ze spółką (...) świadczyli faktycznie pracę na rzecz spółki (...), której byli pracownikami. Podkreślił, że ubezpieczeni wykonywali umowy zlecenia - po godzinach pracy lub w dni wolne od pracy. Dyspozycje prac ubezpieczonym, odbiór i sprawdzenie prac dokonywały osoby zlecające, którymi byli właściciele i kierownicy zatrudnieni w firmie (...). Spółka (...) wystawiała faktury dla (...) na wszystkie koszty związane z wynagrodzeniem zleceniobiorców. Od wynagrodzenia uzyskanego z tytułu umów zlecenia przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. zostały naliczone wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Zdaniem organu rentowego zawieranie umów zlecenia z pracownikami było działaniem zmierzającym nie tylko do stworzenia im możliwości „dorobienia” do podstawowej pensji, ale także, a w zasadzie przede wszystkim, do wykorzystania ich pracy w celu obejścia przepisów o czasie pracy oraz w celu zaoszczędzenia na składkach. Konstatacji takiej nie stoi na przeszkodzie, że ubezpieczeni wykonywali na rzecz spółki (...) czynności odmienne od tych, jakie wykonywane były w ramach stosunków pracy. Zbudowanie takiego modelu funkcjonowania było możliwe wyłącznie, z uwagi na istniejące powiązania pracodawców.

Organ rentowy zwrócił też uwagę, że ma obowiązek stania na straży równego traktowania ubezpieczonych i zapewnienia ochrony ubezpieczeniowej „słabszej” stronie stosunku cywilnoprawnego, tj. zleceniobiorcom, którzy de facto wykonują zadania na rzecz własnego pracodawcy. Wydanie zaskarżonych decyzji służyło zatem, ochronie słusznego interesu ubezpieczonych oraz interesu społecznego. W interesie ubezpieczonych jest bowiem, aby od wszystkich przychodów były odprowadzane przewidziane prawem składki, w tym również od umów zlecenia. Natomiast sytuacja, w której pracodawca, dla realizacji bieżących celów gospodarczych, stale realizuje schemat „krzyżowego” zatrudniania pracowników (umowa o pracę spółce s.c. i umowa zlecenia w sp. z o.o.) jednoznacznie wskazuje na zamiar uniknięcia zobowiązań publicznoprawnych z pokrzywdzeniem zatrudnianych osób. Taki sposób zatrudniania (poprzez unikanie odprowadzania prawem określonych składek na ubezpieczenia społeczne) nie może podlegać ochronie jako zmierzający do uniknięcia zobowiązań publicznoprawnych i jest sprzeczny ze społeczno-gospodarczą istotą zatrudnienia pracowniczego oraz ubezpieczenia społecznego.

Natomiast spółka (...) wskazywała, że Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego: tj. art. 8 ust. 2a i 18 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie spółki, wbrew twierdzeniom organu rentowego zainteresowani, zatrudnieni w spółce (...), w ramach umów zlecenia zawieranych ze spółką (...) sporadycznie, na krótkie okresy pracy, nie wykonywali żadnych prac na rzecz swojego pracodawcy. Wszystkie prace z umów zlecenia zrealizowane zostały na rzecz zleceniodawcy spółki (...). Spółka (...) nie refinaowała kosztów ich pracy na rzecz D., nie wystawiała żadnych faktur dla spółki (...) za wykonaną przez nich pracę. Ustalone w umowach zlecenia wynagrodzenia spółka (...) wypłacała wyłącznie ze środków własnych. Pracodawca spółka (...) nie korzystała z efektów pracy zainteresowanych wykonywanej w ramach umów zlecenia. Fakt, że obie spółki powiązane są ze sobą osobowo poprzez to, że współnikami obu są te same osoby, nie miał w

sprawie żadnego znaczenia. W obrocie gospodarczym obie te spółki stanowią odrębne byty prawne a to, że te same osoby występują w kilku podmiotach jako ich wspólnicy czy udziałowcy, w obecnych realiach gospodarczych nie jest czymś nadzwyczajnym ani negatywnym.

Rozstrzygnięcie sprawy wymagało zatem dokonania oceny czy do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i w konsekwencji zdrowotne K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1) i M. T. (1) w okresach szczegółowo wymienionych w zaskarżonych decyzjach zastosowanie znajdzie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Nie ulega wątpliwości, iż potrzeba wprowadzenia tej regulacji przepisu wynikała z dwóch zasadniczo niekorzystnych zjawisk jakie dostrzegł ustawodawca. Po pierwsze z dążenia pracodawców do zmniejszenia obciążeń z tytułu składek, co osiągnano poprzez zawieranie z własnymi pracownikami także umów cywilnoprawnych, które nie były oskładkowane tak jak umowy o pracę. Po drugie, część pracodawców zawierając dodatkowe umowy cywilnoprawne, faktycznie o wykonywanie tych samych czynności i w tych samych okolicznościach co w ramach stosunku pracy, omijała szereg bezwzględnie wiążących strony stosunku pracy przepisów, w tym zwłaszcza co do czasu pracy. Kierując się zasadą powszechności ubezpieczenia społecznego, orzecznictwo w przypadku art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, skłania się do wykładni rozszerzającej. W uchwale z 2 września 2009r., (II UZP 6/09, OSNP Nr 3-4/2010, poz. 46), Sąd Najwyższy stwierdził, że pracodawca którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że w ukształtowanym - na gruncie tego przepisu - orzecznictwie przyjmuje się, że przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że pracownik - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Jak wcześniej wspomniano, celem takiej regulacji było ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów.

Podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym tak, jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Jest on także zobowiązany obliczać, rozliczać i przekazywać składki co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 17 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Ponadto, płatnicy składek w stosunku do pracownika, obliczają części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonych i po potrąceniu ich ze środków ubezpieczonych przekazują do Zakładu (art. 17 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zawartej z nim lub z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. szersze wywody w tym zakresie uchwała SN z 2 września 2009r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok SN z 11 maja 2012r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, wyrok SN z 14 stycznia 2010r., I UK 252/09, LEX nr 577824, wyrok SN z 2

lutego 2010r., I UK 259/09, LEX nr 585727, wyrok SN z 18 października 2011r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266, wyrok SN z 3 kwietnia 2014r. II UK 399/13).

W świetle prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego, K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1) i M. T. (1) w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami byli pracownikami spółki (...) i jednocześnie poza godzinami pracy bądź w dni wolne od pracy świadczyli na rzecz spółki (...) w oparciu o umowy cywilnoprawne (zlecenia) usługi związane z inwestycją osiedla (...) (prace porządkowe klatek i parkingów, transport elementów ogrodzeniowych, konserwacja bram wjazdowych, drzwi garażowych, sporządzenie ogłoszeń o sprzedaży garaży).

W okresach objętych zaskarżonymi decyzjami (...) M. M., (...) Spółka Jawna (powstała w 1992r.) prowadziła działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży detalicznej materiałów budowlanych, przemysłowych oraz montażu, usług budowlanych i transportu.

M. M. oraz R. M. byli również udziałowcami i członkami zarządu w (...) Spółka z o. o. (...) Spółka z o.o. powstała w 2007r. w związku z budową budynku wielorodzinnego w N.. Przedmiotem jej działalności było m.in. zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek. Spółka ta prowadziła inwestycję w postaci budowy i sprzedaży osiedla wielorodzinnego przy ul. 3 maja 2 w N. (osiedle (...)) a od 2013r. dodatkowo prowadzi działalność, podobną do spółki (...), polegającą na sprzedaży hurtowej materiałów przemysłowych (sprawozdanie zarządu D. k. 191). A zatem obie spółki są powiązane ze sobą osobami udziałowców i członków zarządu. Prowadzą wspólne interesy handlowe.

Z informacji o przychodach, dochodach i kosztach spółek (...) w latach 2013 – 2016 (k. 129-134) oraz sprawozdań zarządu z działalności D. (k. 191) wynika, że spółka (...) posiadała własny kapitał, przychody (odrębne od spółki (...)) i wypracowane własne środki finansowe umożliwiające zarówno prowadzenie działalności, jak i wypłatę wynagrodzenia swoim pracownikom oraz zleceniobiorcom.

Zestawienie przychodów, kosztów i dochodów (...) spółki z o. o. obrazuje, że w 2013r. uzyskała ona przychody w wysokości 2.150 136,00 zł, koszty wyniosły 2.129 698,00 zł i dochód wyniósł 20.438,00 zł; w 2014r. uzyskała ona przychody w wysokości 1.984 333,00 zł, koszty wyniosły 1.971 149,00 zł i dochód wyniósł 13.184,00 zł; w 2015r. uzyskała ona przychody w wysokości 1.706 868,00 zł, koszty wyniosły 1.692 226,00 zł i dochód wyniósł 14.642,00 zł; w 2016r. uzyskała ona przychody w wysokości 2.491 107,00 zł, koszty wyniosły 2.481 008,00 zł i dochód wyniósł 10.099,00 zł. Na uzyskane przychody składały się przychody z tytułu sprzedaży mieszkań, garaży, miejsc postojowych, udziału w drodze, sprzedaż usług i towarów. Środki pieniężne uzyskane od (...) sp. z o. o. sp. k. z tytułu usług i towarów handlowych wyniosły: w 2013r. – 1.507 115,00 zł; w 2014r. – 1.655 991,00 zł; w 2015r. – 1.629 147,00 zł; w 2016r. – 2.380 009,00 zł. Natomiast uzyskane od innych kontrahentów z tytułu mieszkań, garaży, miejsc postojowych, udziału w drodze wyniosły: w 2013r. – 643 021,00 zł; w 2014r. – 318 342,00 zł; w 2015r. – 77 721,00 zł; w 2016r. – 111 098,00 zł.

Natomiast zestawienie przychodów, kosztów i dochodów (...) spółki z o. o. sp. k. (k. 191) obrazuje, że w 2013r. uzyskała ona przychody w wysokości 16.988 443,00 zł, koszty wyniosły 16.640 323,00 zł i dochód wyniósł 348 120,00 zł; w 2014r. uzyskała ona przychody w wysokości 17.956 576,00 zł, koszty wyniosły 17.504 628,00 zł i dochód wyniósł 451 948,00 zł; w 2015r. uzyskała ona przychody w wysokości 18.377 429,00 zł, koszty wyniosły 17.636 731,00 zł i dochód wyniósł 740 698,00 zł; w 2016r. uzyskała ona przychody w wysokości 20.514 989,00 zł, koszty wyniosły 19.590 971,00 zł i dochód wyniósł 924 018,00 zł.

Z wyjaśnienia spółki (...) zawartego w piśmie z 29 października 2019r. (k. 280-281) wynika, że spółka (...) wystawiała faktury dla spółki (...) za sprzedawane jej towary handlowe oraz za świadczone dla (...) różne usługi, w tym w szczególności: kompleksowe usługi w zakresie przyjmowania i wydawania towarów, utrzymywania porządku i sprzątnięcia pomieszczeń oraz placów, pilnowania mienia itp. Spółka (...) nie dokonywała przelewów finansowych dla spółki (...) na wypłatę wynagrodzeń dla zleceniobiorców. Przelewała wyłącznie środki finansowe będące opłatą faktur wystawionych spółce (...) przez D. za sprzedaż towarów i różnych ww. usług.

Opisane zestawienia i informacje stanowią potwierdzenie, że wynagrodzenia zleceniobiorców wykonujących pracę na rzecz spółki (...) w ramach umów zlecenia nie były refinansowane przez pracodawcę tj. spółkę (...). Organ rentowy nie wykazał, że było inaczej.

Podkreślić należy, że obie spółki stanowią odrębne jednostki prawne. Nie tworzą jedności pod względem organizacyjnym i finansowym. Spółka (...) jest spółką jawną a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka (...) jest akcjonariuszem (...) S. A. ((...) Składy Budowlane). Spółka (...) – nie jest (informacja k. 281). W latach 2013-2017 spółka (...) zatrudniała 87 pracowników a D. (...) pracowników, większość na podstawie umów o pracę na czas określony (zestawienie pracowników na podstawie umów o pracę k. 282-287).

Nie można uznać, że spółki stanowiły jedną jednostkę organizacyjną będącą pracodawcą dla wszystkich zatrudnionych osób w związku z tym, że (...) spółki (...) i udziałowcami spółki (...) były te same osoby: M. M. i R. M.. Każda ze spółek prowadzi odrębną działalność gospodarczą i w obrocie prawnym traktowane są jako osobne podmioty. Okoliczność, że świadczą sobie wzajemnie usługi oraz dokonują między sobą transakcji handlowych nie uprawnia do przyjęcia, że stanowią jeden zakład pracy.

Zgodnie z art. 3 k.p. pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. W orzecznictwie Sądu Najwyższego widoczna jest tendencja do uznawania za pracodawcę, w złożonych strukturach organizacyjnych, niższego szczebla tej struktury. Na przykład, jeżeli spółka prawa handlowego ma oddziały w różnych miejscowościach, to one są zazwyczaj uważane za pracodawców, a nie spółka, mimo że ona jest osobą prawną. Przykładowo w wyroku z 6.11.1991r., I PRN 47/91, LEX nr 13629, Sąd Najwyższy stwierdził, że każda osoba prawna jest pracodawcą w rozumieniu art. 3, chyba że dla niektórych pracowników za pracodawcę należy uznać jednostkę organizacyjną stanowiącą jej część składową. Podobne stanowisko zajmował Sąd Najwyższy w odniesieniu do jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw pozwalających na uznanie spółek (...) za jednego pracodawcę o złożonych strukturach organizacyjnych, w rozumieniu art. 3 k.p., w stosunku do wszystkich pracowników i zleceniobiorców zatrudnionych w każdej ze spółek. Nawet jeśli w ostatnim okresie przedmiot działalności obu spółek był podobny.

Zainteresowani w sprawie M. S. (1), J. S., P. P., K. K., M. H., J. D., M. D. (1) i M. T. (1) (k. 234-235) potwierdzili, że czynności wykonywane w ramach umów zlecenia wykonywali na rzecz spółki (...) poza godzinami pracy w spółce (...). Wskazali, że wykonywali czynności niezwiązane z ich pracą w spółce (...). Zajmowali się m.in. przeglądaniem regałów, konserwacją bramy wjazdowej, wyceną dachu, przeglądem drzwi, sprzątaniem, odśnieżaniem, wykonaniem ogłoszeń czy przewozem rzeczy.

M. M. zeznał (311v.-312, 315v.-316), że spółki stanowią odrębne byty prawne, nie tworzą jedności pod względem organizacyjnym i finansowym. (...) spółek (...) częściowo się pokrywają. Spółka (...) miała swoich pracowników zatrudnionych tylko w spółce (...), a spółka (...) swoich pracowników zatrudnionych wyłącznie w spółce (...). Pracownicy spółki (...) wykonywali pewne czynności na podstawie umów zlecenia dla spółki (...), a pracownicy spółki (...) wykonywali pewne czynności na podstawie umów zlecenia na rzecz spółki (...). Pracownicy spółki (...) świadczyli usługi spółce (...) w zakresie sprzątania, ogłaszania przetargów i za wykonanie tych czynności spółka (...) otrzymywała środki finansowe od spółki (...). Z kolei pracownicy spółki (...) wykonywali konserwacje związane z budową budynku mieszkalnego, który był przeznaczony do sprzedaży. Z pracy zainteresowanych w ramach umowy zlecenia korzystała spółka (...). Spółka (...) nie przekazywała spółce (...) środków finansowych na wynagrodzenia pracowników spółki (...). Środki te pochodziły ze sprzedaży mieszkań, czy materiałów budowlanych tej spółki. (...) przekazywał D. środki finansowe z tytułu zakupu materiałów budowlanych od D..

R. M. zeznał (k. 335v., 337v., 339v.), że spółki (...) są odrębnymi podmiotami gospodarczymi i każda z nich ma inny zakres działania. W obu tych spółkach zatrudnieni są pracownicy. Między tymi spółkami nie było porozumienia, na

mocy którego spółka (...) zlecałaby wykonywanie konkretnych prac spółce (...). Zainteresowani w rozpoznawanej sprawie byli zatrudnieni przez spółkę (...) do prac porządkowych, prac przy regulacji okien i drzwi wybudowanych domów wielorodzinnych w N.. Za czynności wykonywane w ramach umów zlecenia płaciła spółka (...). Spółka (...) pozyskiwała środki finansowe na wypłaty wynagrodzeń pracowników ze sprzedaży mieszkań i wykonywania usług handlowych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, brak jest podstaw do uznania, że spółka (...) korzystała z rezultatów pracy zainteresowanych jaką wykonywali na rzecz spółki (...) w ramach umów zlecenia. W ramach umów zlecenia wykonywali wyłącznie prace związane z działalnością spółki (...), m.in. związane z wykonaniem ogłoszeń, konserwacją czy sprzątnięciem budynku mieszkalnego przeznaczonego do sprzedaży należącego do spółki (...). Wykonywali czynności należące do zadań własnych spółki (...) a nie (...). A zatem nie można przyjąć, że z rezultatów ich pracy korzystała spółka (...). Sam fakt bycia udziałowcami obu spółek przez te same osoby nie świadczy o korzystaniu z rezultatów pracy K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1) i M. T. (1) jednocześnie przez obie spółki bądź przez ich pracodawcę spółkę (...).

Praca wykonywana na rzecz swojego pracodawcy to praca, którego rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj czynności wykonywanych przez pracownika wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 2 września 2009r. sygn. akt II UZP 6/09 pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2007r. Nr 4, poz. 74 ze zm.).

Na koniec podkreślić należy, że z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika, że pomiędzy spółkami (...) była jakakolwiek umowa o współpracy. Oczywistym jest, że skoro udziałowcami spółek były te same osoby, to uzyskiwały one korzyści z działalności każdej z nich. Nie prowadzi to jednak a priori do wniosku, że spółki te stanowiły jeden organizm, bądź, że spółka (...) przekazywała spółce (...) środki na sfinansowanie zadań własnych tej spółki, czy wynagrodzeń osobom pracującym w D..

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że do ustalonego stanu faktycznego nie można zastosować przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zatem płatnikiem składek za K. Ś., M. S. (1), J. S., P. P., A. M. (1), K. K., M. K. (1), M. H., J. D., M. D. (1) i M. T. (1) świadczących pracę na podstawie umów zlecenia zawartych z D., skoro w ramach tych umów praca nie była wykonywana na rzecz pracodawcy, tj. spółki (...), spółka ta nie powinna być płatnikiem składek.

W tym stanie rzeczy apelacja organu rentowego, na zasadzie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego należnych pełnomocnikowi spółki (...) od organu rentowego za udział pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym orzeczono, na podstawie art. 102 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz. 265 z późn. zm.). Sąd miał na uwadze, że sprawa dotyczyła spraw połączonych o tożsamym stanie faktycznym i prawnym. – pkt II sentencji wyroku.

B. J. A. T. S.